

وقتی خبر ساخت «گیله‌وا» در رسانه‌ها پخش شد و بهروز شعبی به عنوان تازه‌ترین بازیگر نقش میرزا کوچک خان معرفی شد، تصور بر این بود که یک سریال دیگر با محوریت این شخصیت تاریخی در حال ساخت است البته بعدتر مشخص شد بخش عمده مجموعه به نهضت جنگل و ماجراهای عاشقانه شخصیت‌ها اختصاص دارد

فاز

ویژه‌نامه رادیو و تلویزیون روزنامه جام جم
شنبه ۱۲ تیر ۱۴۰۰ • شماره ۷۶۰

۸
مرو

مروری بر مجموعه‌های تاریخی‌ای که در شمال ایران تصویربرداری شده‌اند

سریال سازی بین جنگل و دریا

طبیعت شمال ایران علاوه بر این که برای مردم جذابیت زیادی دارد و در تعطیلات گوناگون به مسدود شدن جاده‌های منتهی به استان‌های مازندران و گیلان منجر می‌شود، همواره مورد توجه فیلمسازان هم قرار گرفته است. این توجه در بسیاری از موارد به صورت توریستی خود را نشان داده و کارکرد شمال صرفاً خوش آب و رنگ کردن فیلم یا سریال بوده، اما چند بار هم پیش آمده که فیلمساز عمیق‌تر به این خطه پرداخته و توانسته از ویژگی‌های جغرافیایی و جامعه‌شناختی آن به نفع اثر بهره‌برد. شمال ایران خاستگاه تعدادی از مبارزات سیاسی و انقلابی در تاریخ معاصر هم بوده و فیلمسازان از این جهت نیز به آن توجه کرده‌اند. در این گزارش به مرور چند سریال شاخص می‌پردازیم که هم در شمال کشور تصویربرداری شده و هم سویی‌های تاریخی داشته‌اند.

محمد وفایی
خبرنگار

گیله‌وا

کارگردان: اردلان عاشری

بازیگران: ستاره اسکندری، بهروز شعبی، حمیدرضا پگاه، امیرحسین صدیق، مهدی زمین‌پرداز و امیرحسین هاشمی

سال پخش: ۱۳۹۸

وقتی خبر ساخت این سریال در رسانه‌ها پخش شد و بهروز شعبی به عنوان تازه‌ترین بازیگر نقش میرزا کوچک خان معرفی شد، تصور بر این بود که یک سریال دیگر با محوریت این شخصیت تاریخی در حال ساخت است. اما وقتی «گیله‌وا» دو سال بعد از تولید روی آنتن شبکه سه رفت، مشخص شد میرزا فقط در هفت سکانس از این مینی‌سریال هفت قسمتی حضور دارد و بخش عمده مجموعه به نهضت جنگل و ماجراهای عاشقانه شخصیت‌ها اختصاص دارد. «گیله‌وا» را موسسه فرهنگی «فردایی دیگر» تولید کرده که سید محمد آوینی (برادر شهید آوینی) رئیس هیات مدیره و محمدحسین مهدویان و اردلان عاشری عضو هیات مدیره آن هستند.

کوچک جنگلی

کارگردان: بهروز افخمی

بازیگران: علیرضا مجمل، مهدی هاشمی، داوود رشیدی، محمد مطیع و جهانگیر الماسی

سال پخش: ۱۳۶۶

بهروز افخمی در ۲۸ سالگی و به عنوان نخستین کار حرفه‌ای‌اش، سراغ یک پروژه بزرگ رفت: سریالی که قرار بود زندگی و مبارزات سیاسی یکی از مهم‌ترین قهرمانان تاریخ معاصر ایران یعنی میرزا کوچک خان جنگلی را به تصویر بکشد. این اتفاق با حواشی‌ای نیز همراه بود، چرا که افخمی در آن زمان جایگزین ناصر تقوایی شد؛ کارگردانی که وسواس و سختگیری بیش از حدش باعث شده بود زمان پیش‌تولید کار بسیار طولانی شود و در نهایت شبکه یک تصمیم به تغییر کارگردان گرفت. البته نعمت حقیقی مدیر فیلمبرداری کارکنسته همچنان در گروه سازنده حفظ شد و توانست تصاویر ناب‌ی به ثبت برساند.

«کوچک جنگلی» فقط دوره اول قیام میرزا کوچک خان را به تصویر می‌کشد؛ یعنی زمانی که قیام آغاز می‌شود و پس از ورود نیروهای تیمورتاش به رشت، جنگلی‌ها به سمت شرق گیلان راهپیمایی طولانی‌ای می‌کنند. تسلیم شدن حاج احمد کسمایی (با بازی عباس امیری) و اعدام دکتر حشمت (با بازی مهدی هاشمی) نقاط عطف

پایانی سریال است و این مجموعه ۹ قسمتی به وقایعی مانند به قتل رسیدن میرزا نمی‌پردازد. سریال «کوچک جنگلی» در نهایت باعث شناخته شدن افخمی و قدم گذاشتن او در راه پیشرفت در سینمای ایران شد.

در چشم باد (فاز نخست)

کارگردان: مسعود جعفری جوزانی

بازیگران: سعید نیکپور، ماه‌چهره خلیلی، حبیب‌الله عبدالرزاق، لطافت یوسفی، مجید گیاهی، بهنام وارسته، نیوشا ضیغمی و ارسلان قاسمی

سال پخش: ۱۳۸۸

فاز نخست سریال الف ویژه مسعود جعفری جوزانی که در زمان پخش بینندگان فراوانی پیدا کرد، به نهضت جنگل و قیام میرزا کوچک خان جنگلی می‌پردازد. البته از آنجا که «در چشم باد» یک اثر صرفاً تاریخی نیست و جنبه خانوادگی و عاشقانه مهمی نیز دارد، تمرکز سریال تنها بر مبارزات جنگل نبوده و خانواده ایرانی به عنوان هسته مرکزی قصه، حضور موثری دارند. مبارزات میرزا حسن و حسام‌آقا به عنوان یاران نزدیک میرزا کوچک خان و بازیگوشی‌های کودکانه بیژن، لیلی و نادر در جنگل‌های

شمال ایران، سکانس‌های به یادماندنی‌ای از «در چشم باد» محسوب می‌شود و موسیقی حسین علیزاده هم در این بخش‌ها به کمک جعفری جوزانی آمده است. سکانس آوردن سرمیرزا به شهر هم یکی از نقاط عطف سریال است که برای مخاطبان آن فراموش‌نشده خواهد بود.

پس از باران

کارگردان: سعید سلطانی

بازیگران: محمود پاک‌نیت، کتابون ریاحی، مرجان محتشم، صبا کمالی، جهانگیر الماسی و رحیم نوروزی

سال پخش: ۱۳۷۹

قصه این سریال در زمان حال آغاز شد و بعد با زیاد شدن تعداد فلاش‌بک‌های سریال، مخاطبان متوجه شدند قصه اصلی «پس از باران» در شمال ایران و در زمان پهلوی رقم می‌خورد. ویژگی جالب

این سریال، توجه به مضامین اجتماعی و سیاسی در عین پرداختن به موضوعات عاشقانه و خانوادگی بود. بیننده سریال «پس از باران» هم نکاتی مانند روابط ارباب و رعیتی و ظلم و ستم‌های خان‌ها و اربابان در گذشته را می‌بیند و هم با فرمول‌های امتحان‌پس داده ملودرام مانند ازدواج دوم، مثلث عشقی و زن رنج‌دیده روبه‌رو می‌شود. پرداخت شخصیت‌های فرعی مانند نوکرها و کلفت‌های خانه ارباب هم به باور پذیر شدن کلیت اثر کمک فراوانی کرده و هنوز هم در زمان پخش دوباره «پس از باران»، برخی مخاطبان رسانه ملی با آن تجدید خاطره می‌کنند. سعید سلطانی سال‌ها بعد با سریال دنباله‌دار «ستایش» نشان داد رگ خواب مخاطب تلویزیون را می‌شناسد و فرمول ساخت سریال‌های پر بیننده را خوب می‌داند.